

SIGURNOST I BEZBEDNOST
ELEKTROENERGETSKOG SOFTVERA
PRAKTIKUM
2020/2021

Profesor : Imre Lendak
Asistenti: Zorana Babić
Stevan Boruš
Stefan Ruvčeski

Sadržaj

Uvod.....	3
Vezba 1 - Autentifikacija	4
Bezbedna komunikacija u .NET-u.....	4
Autentifikacioni protokoli zasnovani na šiframa	6
Vezba 2 – Impersonifikacija, Sertifikati.....	7
Impersonifikacija.....	7
Sertifikati	9
Postupak izdavanja sertifikata	10
Uputstvo za izdavanje sertifikata	10
Primer generisanja sertifikata korišćenjem makecert alata	11

Uvod

Polaganje predmeta:

- Projekat – 60 bodova
- Test – 20 bodova
- Usmeni – 20 bodova

Vežbe :

- Alati koji se koristi prilikom izrade zadataka je Visual Studio (verzija po želji).
- Prisustvo na vežbama je obavezno (broj maksimalnih izostanaka je 2).
- Podela projekata će se održati online (30.11. i 01.12).
- Poslednje tri nedelje (od 14.12. do 10.01) se izrađuje projekat i tada prisustvo nije obavezno.
- Odbrane projekata će se održati u poslednjoj nedelji semestra 11.01. i 12.01.
- Odbrana projekata će se održati u prostorijama FTN-a nije moguća online odbrana.
- Projekat može ranije da se brani uz mogućnost nagradnih poena. 😊
- Postoji tri vrste projekata:
 - Projekat za 6
 - Maksimalni broj bodova koji može da se odvoji je 36.5
 - Minimalan broj bodova koji mora da se osvoji da bi student položio je 30.5
 - Radi se u timovima od po dva studenta
 - Redovan projekat
 - Maksimalan broj bodova koji može da se osvoji je 60
 - Minimalan broj bodova koji mora da se osvoji da bi student položio je 30.5
 - Radi se u timovima od po četiri studenta
 - Super projekat 😊
 - Maksimalan broj bodova koji može da se osvoji je 80
 - Minimalan broj bodova koji mora da se osvoji da bi student položio je 55
 - Studenti koji polože ovaj projekat ne moraju da izlaze na testić
 - Radi se u timovima od po dva studenta
 - Teorija koja je neophodna za ovaj projekat može da izlazi iz opsega teorije koja se radi na vežbama
- Odbrana projekata se sastoji od prikaza urađenog zadatka i dodele bodova na osnovu urađenog zadatka, to je maksimalan broj bodova koji može da osvoji svaki od članova tima, nakon toga svako od članova tima pojedinačno “brani” projekat i dobija broj bodova u zavisnosti od svog znanja i urađenog projekata.
- Oblasti koje će se obrađivati :
 - Autentifikacija, Impersonifikacija
 - Sertifikati, digitalni potpisi
 - Autorizacija, RBAC
 - Kriptografija
 - Auditing

Vezba 1 - Autentifikacija

Cilj ove vežbe je upoznavanje sa osnovnim elementima bezbedne komunikacije u .NET razvojnom okruženju, a zatim i sa mehanizmom autentifikacije.

Autentifikacija je jedan od osnovnih bezbednosnih mehanizama kojim se obezbeđuje validacija identiteta u okviru informacionog sistema. Da bi entitet mogao da pristupi sistemu potrebno je da dokaže da je on upravo onaj za koga se izjašnjava. Podaci kojima se korisnici predstavljaju sistemu i potvrđuju identitet nazivaju se kredencijali i mogu se podeliti u tri kategorije:

- 1) nešto što korisnik zna (npr. šifra),
- 2) nešto što korisnik ima (npr. pametna kartica),
- 3) nešto što korisnik jeste (npr. otisak prstiju).

Na primer, putnici se na carini autentifikuju pomoću pasoša tako što posedovanjem pasoša potvrđuju svoj identitet. Proces validacije pasoša, kao i procena sličnosti putnika sa slikom u pasošu predstavlja način autentifikacije kojim putnik dokazuje svoj identitet. U računarskim sistemima, entitet može biti korisnik, ali i računar, servis, aplikacija ili bilo koji uređaj. Autentifikacija treba da obezbedi validaciju identiteta i tako spreči pristup nevalidnim korisnicima.

Bezbedna komunikacija u .NET-u

Prvi korak prilikom uspostavljanja komunikacije između dva entiteta je definisanje komunikacionog protokola kako bi podaci bili poslani u formatu koji će druga strana moći da razume.

Bezbedna komunikacija uključuje skup bezbednosnih mehanizama koji će omogućiti zaštitu komunikacionog kanala, koji može da prolazi kroz neobezbeđene sisteme, od trećeg entiteta. Ovo se postiže izvršavanjem sledećih koraka:

- Definisanje autentifikacionog protokola kada se učesnici u komunikaciji dogovaraju na koji način će biti izvršena validacija identiteta svakog entiteta.
- Definisanje mera zaštite podataka od:
 - neovlašćenog pristupa, čitanja i otkrivanja (poverljivost) - definisanje algoritma za šifrovanje podataka, a zatim i razmena ključeva za dešifrovanje.
 - neovlašćenih izmena ili brisanja (integritet) – definisanje algoritma za detekciju izmene podataka.

U WCF .NET razvojnom okruženju se za povezivanje učesnika u komunikaciji koristi **Binding**. WCF nudi širok spektar ugrađenih bindinga, u zavisnosti od specifičnih zahteva aplikacije njihova podešavanja moguće je izmeniti ili definisati specifične custom bindinge.

Bindingom se se definiše:

- komunikacioni protokol: TCP, HTTP, IPC
- protokol za autentifikaciju: Windows autentifikacioni protokol ili autentifikacija upotrebom sertifikata
- bezbednosni mod kojim se definiše:
 - **Transport Security** mod koji obezbeđuje zaštitu uspostavljenog komunikacionog kanala, odnosno *point-to-point* zaštitu podataka
 - **Message Security** mod obezbeđuje zaštitu na nivou poruka koje se razmenjuju u komunikaciji.

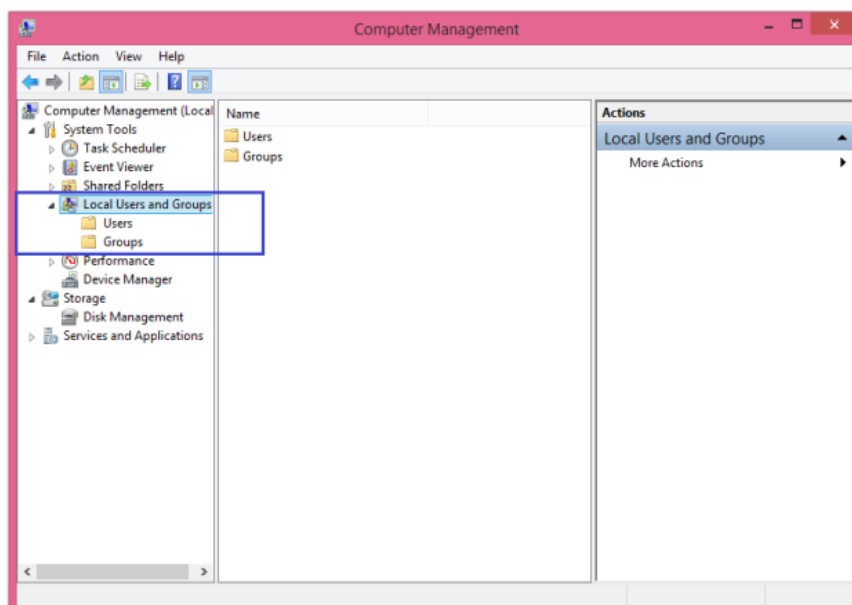
U nastavku je dat primer podešavanja različitih parametara ugrađenog **NetTcpBinding** tipa bindinga:

```
NetTcpBinding binding = new NetTcpBinding();  
binding.Security.Mode = SecurityMode.Transport;  
  
binding.Security.Transport.ClientCredentialType = TcpClientCredentialType.Windows;  
  
binding.Security.Transport.ProtectionLevel =  
System.Net.Security.ProtectionLevel.EncryptAndSign;
```

Zadatak 1.1 Na primeru jednostane WCF klijent-servis aplikacije, u okviru koje WCF servis pruža mogućnost poziva metode AddUser, implementirati Windows autentifikaciju, i obezbediti zaštitu poverljivosti i integriteta podataka u okviru uspostavljene komunikacije.

Zadatak 1.2 Klijentsku i serversku aplikaciju iz prethodnog primera proširiti tako da prilikom startovanja ispisuju informacije o identitetu korisnika (npr. ime) koji je pokrenuo proces. Zatim, podesiti radno okruženje tako da klijentska i serverska aplikacija budu pokrenute kao različiti korisnici.

Napomena: Za upravljanje lokalnim korisničkim nalogima i korisničkim grupama se koristi *Computer Management* Windows konzola prikazana na slici 1.

Slika 1- Computer management

Zadatak 1.3 Proširiti metodu Read iz prethodnog zadatka tako da ispiše podatke o klijentu koji je pozvao ovu metodu. Potrebno je ispisati sledeće informacije: ime klijenta, njegov jedinstveni identifikator (*SecurityIdentifier*), informacije o tipu autentifikacije i o korisničkim grupama kojima dati korisnik pripada.

Autentifikacioni protokoli zasnovani na šiframa

Windows autentifikacioni model je zasnovan na SPNEGO (*Simple and Protected GSS API negotiation mechanism*) mehanizmu za pregovaranje između različitih realnih autentifikacionih mehanizama u zavisnosti od okruženja. SSPI (*Security Support Provider Interface*) je Windows API koji implementira SPNEGO i predstavlja zajednički interfejs za različite Windows autentifikacione protokole (*Secure Service Provider*). Negotiate SSP je aplikativni protokol kojim je implementirano pregovaranje u Windows-u. Trenutno podržani protokoli su NTLM i Kerberos:

NTLM (*NT Lan Manager*) je autentifikacioni protokol zasnovan na *challenge-response* autentifikacionoj šemi, čime je omogućena autentifikacija bez slanja poverljivih podataka (šifre). Iako challenge-response spada u jake autentifikacione šeme jer nema razmene poverljivih podataka, problem ovakvih protokola je činjenica da servis mora da zna originalnu šifru svakog klijenta kako bi mogao da validira pristigli response. Dodatno, u ovako definisanom autentifikacionom protokolu izostaje verifikacija servisnog identiteta od strane klijenta, odnosno ovakav protokol **ne omogućava obostranu autentifikaciju**.

Da bi se obezbedila dvosmerna/obostrana autentifikacija u okviru challenge-response protokola, potrebno je da po istom principu kao što klijent dokazuje identitet servisu, i servis dokaže svoj identitet klijentu. Međutim, autentifikacioni protokoli koji se zasnivaju na obostranoj autentifikaciji i koji podrazumevaju razmenu poruka između dva učesnika u autentifikaciji na potpuno isti način su generalno nesigurni protokoli. Kako bi se obezbedili sigurniji protokoli, uvodi se treća strana od poverenja odnosno entitet kome veruju svi ostali učesnici u komunikaciji.

Kerberos je dvosmerni autentifikacioni protokol koji se zasniva na trećoj strni od poverenja i razmeni **ticketa** u cilju uspostavljanja bezbedne obostrane autentifikacije učesnika u komunikaciji bez razmene šifri. Kerberos je namenjen za domenska okruženja gde uslugu treće strane od poverenja ima posebno konfigurisani server, tzv. domen kontroler (DC). DC predstavlja autoritet na nivou celokupnog domena kome pripada skup računara i korisničkih naloga.

Tipično, Kerberos je siguran, dvosmerni autentifikacioni protokol preko koga Negotiate prvo pokušava da autentifikuje korisnike. Ukoliko iz bilo kog razloga Kerberos autentifikacija nije moguća, NTLM protokol će se koristiti.

Autentifikacija preko NTLM protokola neće biti realizovana u slučaju da je Kerberos autentifikacija pokušana, ali je bila neuspešna.

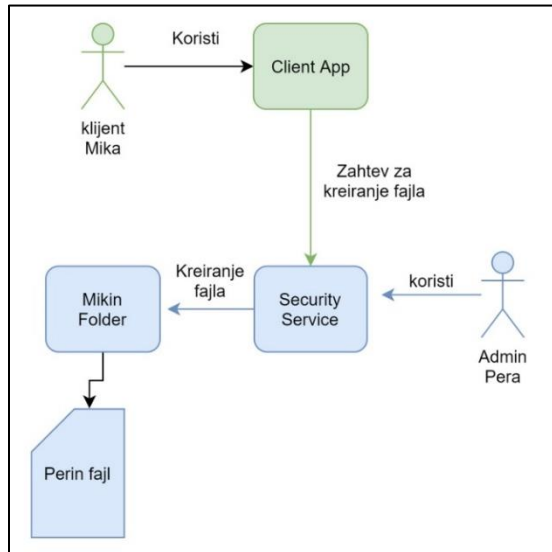
Zadatak 2.1 Proširiti WCF klijent-servis aplikaciju iz Zadatka 2. tako da prilikom uspostavljanja komunikacije bude definisan identitet servisa (*EndpointIdentity*).

Zadatak 2.2 Obezbediti da u slučaju kada Kerberos autentifikacija nije moguća, NTLM ne bude dozvoljen.

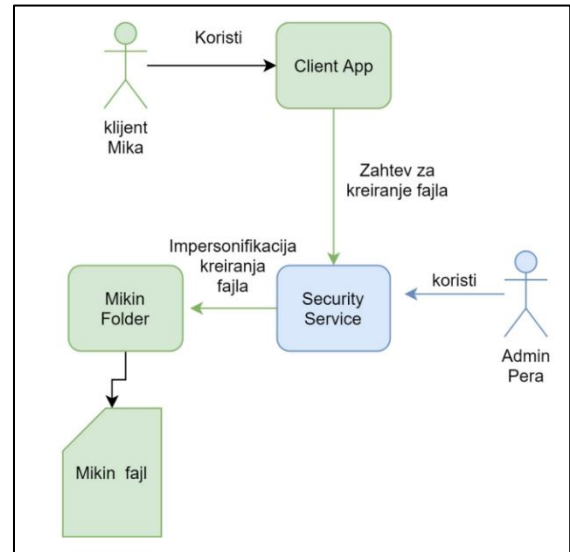
Vezba 2 – Impersonifikacija, Sertifikati

Impersonifikacija

Sposobnost niti da izvrši korišćenje različitih bezbednosnih informacija od procesa u čijem je vlasništvu nit. Obično se nit u aplikaciji servera impersonifikuje kao klijent. Ovo omogućava da nit servera deluje u ime tog klijenta da pristupi objektima na serveru ili da proveri valjanost pristupa objektima klijenta.

Dijagram 1- Kreiranje fajla, bez impersonifikacije

Dijagram 2 - Kreiranje fajla, sa impersonifikacijom

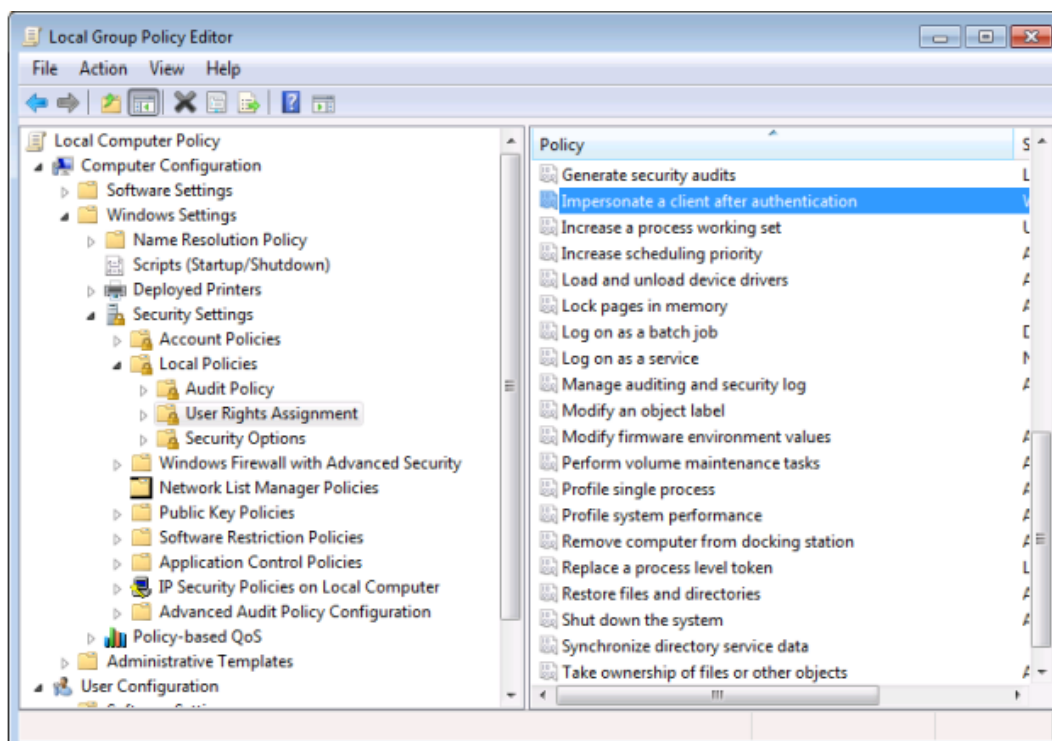
Na dijagramu 1. se može videti postupak kreiranja fajla od strane klijenta Mike bez impersonifikacije, dok se na dijagramu 2. koristi impersonifikacija. Bitno je primetiti razliku u tome ko je kreirao date fajlove sa i bez upotrebe impersonifikacije na servisnoj strani.

Zadatak 3.1. Proširiti zadatak rađen na vežbi 1 tako da bude omogućen poziv metode `CreateFile(string fileName)` u okviru koje se kreira datoteka unutar proizvoljnog foldera nad kojim samo servisni nalog ima pravo pristupa. Potvrditi da je fajl uspešno kreiran. U slučaju neuspešnog pokušaja kreiranja fajla, baciti izuzetak `SecurityException` i obraditi ga na klijentskoj strani.

Zadatak 3.2. Izmeniti metodu `CreateFile` tako da se izvršava pod klijentskim kredencijalima i potvrditi da će nakon toga kreiranje fajla unutar foldera nad kojim samo servisni nalog ima pravo biti neuspešno. Dodatno, verifikovati da je impersonifikacijom izmenjen identitet procesa.

Napomena: Za potrebe impersonifikacije potrebno je:

- Impersonifikovati odgovarajući deo koda.
- Podesiti proxy tako da klijent dozvoljava impersonifikaciju (TokenImpersonationLevel enumeracija definiše moguće nivoe).
- Grupnom polisom koja je prikazana na slici 2 je potrebno dozvoliti da servisni nalog impersonifikuje pozive klijenta.

Slika 2- Group Policy Editor

Zadatak 3.3. Implementirati metodu koja ima istu logiku kao *CreateFile* metoda, sa tom razlikom da se umesto implicitnog zahteva za impersonifikaciju koristi deklarativni način.

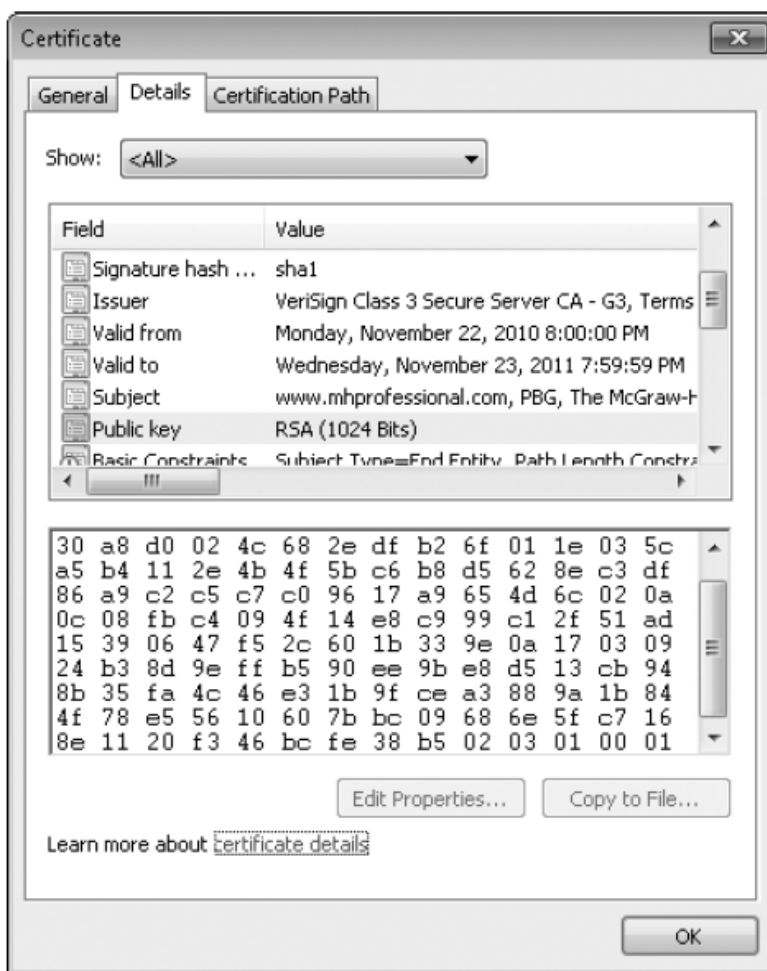
Napomena: Deklarativna impersonifikacija se definiše uz pomoć *OperationBehavior* atributa na sledeći način: `[OperationBehavior(Impersonation = ImpersonationOption.Required)]`

Sertifikati

Cilj ove vežbe je upoznavanje sa autentifikacionim modelom koji se zasniva na sertifikatima.

Sertifikat predstavlja digitalni identitet korisnika izdat od strane sertifikacionih tela (*certification authority, CA*). Na slici 3. je prikazan primer sertifikata. Sertifikat sadrži različite podatke: podaci o vlasniku sertifikata (*Subject*), validnost odnosno period važenja sertifikata (*ValidFrom, ValidTo*), informacije o izdavaocu sertifikata (*Issuer*). U sertifikat se ugrađuje javni ključ korisnika (uz identifikator algoritma primenjenog za generisanje ključa, npr. *RSA*), dok se tajni ključ ne razmenjuje.

Svaki sertifikat je digitalno potpisan od strane sertifikacionog tela koje ga izdaje čime se potvrđuje da sertifikat zaista pripada podnosiocu zahteva. Na ovaj način je takođe moguće detektovati izmene u okviru samog sertifikata jer digitalni potpis obezbeđuje integritet podataka.

Slika 3. - Primer sertifikata

Postupak izdavanja sertifikata

Sertifikaciono telo je komponenta zadužena za izdavanje i upravljanje sertifikatima. Odgovornosti svakog sertifikacionog tela su sledeće:

- **Verifikacija identiteta** (Verification of a certificate requestor) – Pre nego što izda sertifikat, odgovornost ovlašćenog lica, odnosno CA-a, je verifikacija identiteta onoga ko šalje zahtev. Kada korisnik šalje zahtev za sertifikat, on mora da pošalje sve neophodne informacije koje CA zatim ugrađuje u sertifikat. Tip sertifikata određuje njegov sadržaj, kao i namenu. Npr, IPSec sertifikat može da se koristi samo za autentifikaciju klijenta i servisa u okviru IPSec komunikacije.
- **Izdavanje sertifikata** (Issuing certificates to requestors) – Nakon uspešne verifikacije identiteta korisnika, računara, servisa, mrežnog uređaja CA izdaje digitalno potpisani sertifikat. Odnosno, sertifikat sa svim potrebnim informacijama će dodatno biti potpisan privatni ključem sertifikacionog tela kako bi se omogućila detekcija neovlašćenih izmena sadržaja sertifikata, ali i potvrda da je upravo određeni CA izdao sertifikat.
- **Povlačenje sertifikata** (Certificate revocation) – U nekim situacijama kao što je kompromitovanje sertifikata, potrebno je povući sertifikat iako je još uvek validan. CA ima listu povučenih sertifikata odnosno njihovih serijskih brojeva, uključujući i razlog zbog čega je svaki sertifikat povučen – CRL.

Uputstvo za izdavanje sertifikata

Potrebni alati:

- [makecert](#) – alat za generisanje sertifikata. Osim sertifikata sa odgovarajućim javnim ključem u okviru **.cer** fajla, moguće je generisati i dodatni **.pvk** fajl koji sadrži tajni ključ. Sertifikati kreirani na ovaj način su digitalno potpisani od strane testnih CA-eva.
- [pvk2pfx](#) – alat za generisanje .pfx fajla na osnovu javnog i privatnog ključa, odnosno testni sertifikat instaliran na osnovu .pfx fajla sadržaće i javni i privatni ključ. Za pristup privatnom ključu dodatno je potrebno dodeliti prava odgovarajućem korisniku nad prethodno instaliranim sertifikatom.

Lokacija : “C:\Program Files (x86)\Windows Kits\10\bin\[brojVerzije – razlicit kod svakoga]\x86” (ova dva alata se nalaze na istoj lokaciji)

- [certmgr.msc](#) – mmc za rad sa sertifikatima. Pruža mogućnost rada sa sertifikatima specifičnim za trenutno logovanog korisnika na Windowsu (*currentuser*), kao i sa sertifikatima skladištenim u okviru određenog računara (npr. *localmachine*).

Napomena: Komanda *certmgr.msc* otvara storage za current user, dok se storage za local machine otvara na sledeći način: **Start → mmc.exe → File → Add/Remove Snap-in → Certificates → Add → Computer Account**

Potrebni korisnički nalozi

Korisnički nalozi: Kreirati lokalne korisničke naloge pod kojima će biti pokrenuta servisna, odnosno klijentska aplikacija. Lokalni nalozi se kreiraju u okviru “Computer Management” konzole.

- **wcfservice** – servisni nalog
- **wcfclient** – klijentski nalog

Primer generisanja sertifikata korišćenjem makecert alata

Napomena : Command Prompt pokrenuti kao Administrator

1. Generisanje TestCA sertifikata

```
> makecert -n "CN=TestCA" -r -sv TestCA.pvk TestCA.cer
```

Generisan je self-signed sertifikat, koji je potrebno instalirati na "Trusted Root Certification Authorities" lokaciji.

2. Generisanje WCFService sertifikata za uspostavljanje komunikacije

2.1. Generisanje .pvk i .cer fajla

```
> makecert -sv WCFService.pvk -iv TestCA.pvk -n "CN=wcfservice" -pe -ic TestCA.cer  
WCFService.cer -sr localmachine -ss My -sky exchange
```

Namena (uspostavljanje komunikacije) je definisano argumentom –sky exchange.

2.2. Generisanje .pfx fajla

```
> pvk2pfx.exe /pvk WCFService.pvk /pi 1234 /spc WCFService.cer /pfx WCFService.pfx
```

Karakteristi koji se nalaze posle reči pi predstavljaju sifru sertifikata.

Ovaj fajl je potrebno instalirati (ili importovati iz certmgr.msc) na "Personal" lokaciji, koristeći opciju "Mark key as exportable".

2.3. Dodeljivanje prava pristupa konkretnom korisničkom nalogu

U okviru certification managera neophodno je otici na sertifikat koji sadrži privatni ključ (.pfx).

Desni klik na sertifikat - > All Tasks - > Manage Private Keys i izvršiti dodavanje korisnika kom treba da damo dozvolu da može da koristi ovaj privatni ključ.

Napomena: Ova komanda se izvršava nakon instaliranja sertifikata.

3. Generisanje WCFClient sertifikata za uspostavljanje komunikacije

Na isti način kao u koraku 2 se generišu sertifikati koji služe za komunikaciju, ono što je neophodno promeniti jeste subjectName "CN=wcfclient", i korisnički nalog kom se dodeljuje pristup je wcfclient.

4. Generisanje sertifikata za digitalno potpisivanje

4.1. Generisanje .pvk i .cer fajla

```
> makecert -sv Sign1.pvk -iv TestCA.pvk -n "CN=wcfclient_sign" -pe -ic TestCA.cer Sign1.cer -sr  
localmachine -ss My -sky signature
```

Namena (digitalno potpisivanje) je definisano argumentom –sky signature.

Ostali koraci se izvode kao i u koraku 3. s razlikom subjectName-a i naloga kom se dodeljuje pravo pristupa.

Napomena : Ovi sertifikati će se koristiti prilikom digitalnog potpisivanja koje će biti obrađivano u kasnijim lekcijama